

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CHRISTO CAPITE|| TOTIVS ECCLESIAE,|| QVINQVE LIBRIS|| explicata.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VIII. [Explicatur, in quo propriè consistat vnio hypostatica duarum naturarum.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53845)

Christi esse *σάρκα θεοφóρον*, id est, carnem Dei gestatricem, est autem nō paruum discrimen inter hominem & carnem. nam homo personam significat, vt etiam Deus; caro autem non personam, sed naturam, vel potius partem naturæ humanæ significat. Quare homo Deifer, non rectè dicitur de Christo, in quo non sunt duæ personæ, homo & Deus; at, caro Deifera, dicitur rectè, quia duæ sunt naturæ, caro & Deitas, & vna est quasi Domicilium ac sedes alterius. Adde, quod S. IGNATIUS in singulis ferè epist. seipsum *θεοφóρον* inscribit. At quis credat, sanctum illum virum Christi vocabulum sibi assumere voluisse?

Quod si alicubi apud Patres (quod tamen ego inuenire non potui) Christus dicatur homo Deifer, piè explicandum est, vt videlicet sensus sit, Christum ratione humanitatis templum ac sedem esse Diuinitatis. Quemadmodum sanctus AVGVSTINVS cū in Enchiridio cap. 36. & in libro de prædestinatione Sanctorum, cap. 15. & alibi non rarò dicit, Dei Filium assumpsisse hominem, intelligit nomine hominis, humanitatem.

Deus homo Deifer

CAPVT VIII.

Explicatur, in quo propriè consistat vnio hypostatica duarum naturarum.

SEQVITVR nunc quarta pars nostræ disputationis, in qua explicanda est definitio incarnationis, vt videamus quid sit propriè vniri hypostaticè.

BRENTIVS & SMIDELINVS suprà citati, volunt, vniri hypostaticè diuinam & humanam naturam in Christo, nihil esse aliud, quàm communicari attributa, seu proprietates omnes diuinitatis humanitati Christi; communicari autem dicunt non per se, sed per accidēs. Explicat enim CONCORDIA nuper edita in repetitione copiosa articuli 8. id fieri non per dona creata, & infusa, nec ita vt illa diuina attributa fiat proprietates naturales humanitatis, sed quia Diuinitas inhabitat tanquā in suo proprio corpore in Christi humanitate, & in ea lucet omni sua maiestate, potentia, sapien-

sapientia, iustitia, &c. & in illa & per illam omnia operatur. Itaque talem volunt esse unionem, qualis est inter agentem principalem & instrumentum. Vnde etiam tam Brentius quam Smidelinus solum per energiam differre volunt Christum ab aliis hominibus, quia Deus per Christum omnia per alios quædam operatur. Hæc sententia falsissima est, & apertè Nestoriana, vel peior quàm Nestoriana.

Vera autem sententia est, vniri hypostaticè Deum & hominem nihil esse aliud, quàm naturam humanam non habere propriam subsistentiam, sed assumptam esse à Verbo æterno ad ipsam Verbi subsistentiam. Quod vt intelligatur faciliùs, obseruandum est, tribus modis posse aliquam partem vniri.

PRIMO essentialiter, cum videlicet ex pluribus vnæ essentia: quomodo vniantur materia & forma, genus & differentia. Et hoc modo non est facta vnio incarnationis, vt patet, tum quia vnæ esset in Christo natura, & illa nec diuina, nec humana, sed tertia quædam; tum etiam quia vnæ essentialis nunquam fit, nisi ex imperfectis naturis, & ex perfectis, per corruptionem, aut conuersionem aliquam; in Christo autem sunt naturæ perfectæ & integræ.

SECUNDO modo accidentaliter, vt cum accidentia subiecto adiunguntur, vel cum substantia substantiæ copulantur, sed ex copula non exurgit, nisi forma accidentalis, vt cum in lapidibus vel lignis fit domus; & hoc etiam modo non est facta vnio hypostatica, quia Deus, vt notum est, nec potest esse accidens, nec accidentium subiectum.

TERTIO modo substantialiter, vt cum substantia vnæ alioqui per se existeret, trahitur ad esse alterius suppositi, & ab illo pendet tanquam pars ipsius, & hoc modo facta est incarnatio. Et licet nullum sit exemplum omnino simile; tamen aliqua dantur à doctoribus, quæ vtcumque explicant.

VNUM est de anima & corpore, quo vtitur Iustinus libro de recta fidei confessione, Athanasius in Symbolo, & Augustinus epist. 3. ad Volusianum. Nam anima rationalis, extra corpus, per se subsistit, & corpus etiam, antequam animetur, per se subsistit, & tamen quando vnuntur, vnæ tantùm est vtriusque subsistentia. Sed exemplum hoc taliter dicit,

deficit, tum quia anima & corpus sunt naturæ imperfectæ, tum etiam quia faciunt vnam naturam, tum etiam quia neutrum trahit alterum ad suam subsistentiam, sed vtrumque pendet à tertia subsistentia, quæ est totius compositi. In hoc autem mysterio Verbum in se perfectè subsistens, trahit ad se humanam naturam.

SECUNDVM est de ferro ignito, quo vtuntur Basilius in oratione in sanctam Natiuitatem, & Damascenus lib. 3. capite II. & Origenes lib. 2. de principiis, cap. 6. quia ferrum candens est quid vnum, & tamen habet proprietates ferri & ignis, &c. Hæc similitudo maximè placet BRENTIO, KEMNITIO, & aliis aduersariis, & tamen maximè omnium deficit. Nam in ferro candenti sustentatur calor à ferro, non contra. & tamen ipsi volunt calorem referre Deum, & ferrum hominem. Item, calor non est substantia, sed accidens. Item, non fit communicatio idiomatum, nõ enim calor dicitur ferrum, nec ferrum calor. Denique, non trahitur calor ad subsistentiam ferri, neque contra.

TERTIVM est de homine, in quo sint duæ formæ accidentales, vt ars Medicinæ, & Iurisprudentiæ. Vnũ enim suppositum est, & in suscipit varias appellationes, & varia opera facit, & communicantur idiomata. Nam ille idem & medicus & iurisperitus dicitur, & verè potest dici, medicus agit causas, & iurisperitus curat morbos, &c.

Vtitur hac similitudine AVGVSTINVS epist. 99. vbi dicit, istam propositionem, Deus est mortuus, esse illi similem, Philosophus est mortuus. vt enim Philosophia nõ est capax mortis, & tamen Philosophus dicitur mortuus, quando ille homo perit, qui erat Philosophus; sic etiam licet Diuinitas non possit mori, verè tamen Deus mortuus dicitur, quia ille homo mortuus est, qui erat etiam Deus. Eandem similitudinem præ ceteris probat Ioannes Scorus in 3. dist. 1. q. 1. quæ tamen similitudo deficit, quia istæ sunt formæ accidentales, & proinde non trahuntur ad subsistentiam hominis, quod est in hac re præcipuè considerandum.

QUARTVM est B. Thomæ, & B. Bonauenturæ in 3. dist. 1. q. 1. vbi comparant hoc mysterium arbori, cui inseritur ramus alterius speciei. existat exemplo pirus, cui malus inseratur. Illa certè pirus substantia est prima atque aded verum
r 3
supposi-

suppositum, nec pender ab illo ramo mali insito, & post infirmitatem sustentat ramum illum, qui alioqui per se existeret, & vocatur iam pirus & malus, & facit pira & mala; & potest pirus vocari malus, & contra. & si ramus ille forte siccatur, & deinde reuiuiscat, non propterea arbor piri mutatur, sed omnis mutatio in illo ramo existit.

Ita prorsus Verbum diuinum instar magnæ arboris, suscepit ramusculum humanæ naturæ suo trunco à cœli agricolâ mirabiliter insertum. inde fuit Verbum Deus & homo, & opera diuina, & humana faciebat: nec Verbum ab humanitate, sed humanitas à Verbo pendeat. Et cum paulò post per passionem & mortem humanitas illa quodammodo exaruisset, ac deinde per resurrectionem restitueret, nulla mutatio in Verbo facta est, sed omnis mutatio humanitatis fuit.

Hæc tamen similitudo deficit in duobus. nam & illa arbor non est perfecta arbor, sed pars arboris, non enim habet radices, truncum, & alia. Et antequam infereretur, non se existebat. natura verò humana, quam ramo inserto comparauimus, & perfecta natura est, & nunquam habet propriam substantiam. quod si diuina virtute aliquis ramus simul produceretur & infereretur, non deficeret similitudo nisi in vno.

Quoniam igitur omnes similitudines aliquo modo veritate deficiunt, ideo S. BERNARDVS serm. 3. in vigilia Natalis, & Damascenus lib. 3. cap. 5. comparant mysterium incarnationis mysterio Trinitatis, ut ex vna re singulari illustrent aliam æquè singularem. ut enim singulare est, quod sint in Deo tres perfectæ hypostases cum vna sola, & simplicissima natura, ita singulare est quod sint in Christo natura, Deitas, Anima, & Caro cum vna simplicissima hypostasi. tres autem naturas in Christo, Deitatem, Animam & Carnem, ne fortè id nouum videatur, distinguit ac nomen etiam Augustinus lib. 13. Trinit. cap. 17.

His igitur ita explicatis, demonstrandum est, rem prædicatam habere, hoc est, unionem hypostaticam consistere in communicatione substantiæ Verbi, non in communicatione attributorum Deitatis. Ac PRIMUM ex dictis; nam ostendimus ex Scripturis, in Christo vnâ esse personam, duasque naturas.

naturas: at non potest hoc esse verum, nisi vna tantum sit in Christo subsistentia; nam si duæ essent, duæ essent personæ, cum persona sit natura intellectualis per se existens. Quod si in Christo vna tantum est subsistentia, ergo aut Verbum communicauit suam humanitati, aut contra humanitas Verbo. Non autem communicauit Verbo subsistentiam suam humanitas, vt omnes confitentur, igitur communicauit Verbum subsistentiam suam humanitati, atq; ita facta est vnio hypostatica.

vna persona. Et etiam vna personae naturalis sine subsistentia.

SECUNDO, idem probari potest testimoniis grauissimis eorum Conciliorum, quæ etiam ab aduersariis recipiuntur. In epistola Concilij ALEXANDRINI cum duodecim anathematismis; quæ recepta & probata est in Synodo Ephesina & Chalcedonensi, sic habetur in secundo anathematismo: *Si quis non confitetur carni secundum subsistentiam vnium Dei Patris Verbum, anathema sit.* Et anathematismo 3. *Si quis in vno Christo diuidit subsistentias post vnionem, anathema sit.* Et anathematismo 4. *Si quis in personis duabus, vel subsistentiis diuidit eas voces, qua dicuntur de Christo in Euangelicis & Apostolicis scriptis, anathema sit.*

Adde, quod in Apologetico contra Orientales, in defensione quarti anathematismi, CYRILLVS adducit pro se hæc verba S. Iulij Romani Pontificis: *Incaratus est ex Virgine Dei Filius, qui & habitauit in hominibus, non in homine energiam operans, hoc enim in Prophetis est & in Apostolis, perfectus Deus in carne, &c.* Vides sententiam disertis verbis contrariam Brentianæ? Et in altero apologetico contra Theodoretum, ponit idem Cyrillus hæc verba Theodoreti contra secundum anathematismum: *Secundum subsistentiam vnionem omnibus modis ignoramus.* Vbi etiam vides apertam hæretici confessionem.

Item in Concilio CHALCEDONENSI act. 5. *Salua, inquit Patres, vtriusque natura proprietate, & in vnam personam ac subsistentiam concurrente, vnigenitum Filium & Deum Verbum agnoscimus. Quo loco notabis, non misceri proprietates naturarum, & proinde non communicari vni naturæ dotes alterius, sed subsistentiam tantum communicari.*

Item in V. Synodo act. vltima, cap. 4. sic habes: *Si quis dicit, secundum gratiam, vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum honoris aequalitatem, aut relationem, aut affectum, aut virtutem, vnitionem factam esse. Et infra: Et non secundum compositionem, id est, secundum subsistentiam, vnitionem Verbi ad carnem factam esse, anathema sit. Et infra: Sancta Dei Ecclesia virtusq; impietatem eiiciens, vnitionem secundum compositionem confitetur, quod est secundum subsistentiam. Quid clarius contra Breuotum & sectatores eius, qui introducunt vnitionem factam secundum gratiam, & operationem, & dignitatem? Et cap. 5. eiusdem Concilij: Si quis introducere conatur in mysterio Christi duas subsistentias, vel personas, et vniam personam atque per dignitatem, & honorem, & adorationem, & non confitetur Verbum carni substantialiter vnitum, & propterea vniam esse eius subsistentiam, &c. anathema sit.*

Item in Concilio LATERANENSI sub Martino I. consultatione vltima, can. 6. *Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie & secundum veritatem ex duabus & in duabus naturis substantialiter vnitis inconfuse, & diuise vnium eundemq; esse Dominum & Deum Christum, sit condemnatus. Et can. 8. Si quis non confitetur secundum sanctos Patres proprie & vere secundum compositionem, id est, secundum subsistentiam naturarum vnitionem, ex quibus vnus existit Christus, inconfuse & diuise in eo cognitus, sit condemnatus.*

Item in VI. Synodo act. 4. in epistola Agathonis, quamoto Concilium recepit, sic legitur: *Non per vnionem, quae secundum subsistentiam facta cognoscitur, vnium, sed blasphemantes per affectum voluntatis, tanquam duas subsistentias duos quosdam iungunt, &c. Idem habetur act. 17. in ipsa definitione Concilij. Vbi vides disertis verbis tanquam blasphemos damnari eos, qui aliter quam per subsistentiam, multiplicant hypostaticam vnionem.*

TERTIO, probatur argumento Concilij TOLETANI VI. cap. I. Solus Filius Dei est incarnatus, ergo vnio facta est per communicationem eius, quod est proprium Filij, non eius quod est commune aliis personis; sed sola subsistentia Filij est propria Filio, attributa autem omnia essentialia com-
muni

munia sunt omnibus tribus personis, ergo vnio hypostatica facta est per communicationem solius substantiæ. Hæc ratio planè conuincit; aut esse verum id quod nos dicimus; aut totam Trinitatem esse incarnatam, si vera est definitio Brentij & Smidelini; nam illa attributa, omnipotentia, omnipræsencia, omniustitia, &c. quorum communicatione volunt factam esse incarnationem, communia sunt toti Trinitati.

QUARTO, Pater æternus communicauit Filio omnia sua attributa perfectissimè, & multò perfectiùs, quàm Brentiani velint eadem illa communicari à Filio Dei Filio hominis: & tamen quia substantiam suã propriam Pater non communicat Filio; non sunt vniti hypostaticè, sed distincti potius hypostaticè Pater & Filius, ergo vnio hypostatica non consistit in communicatione attributorum, sed solius substantiæ.

Hæc etiam ratio vel planè conuincit Patrem & Filium esse vnã hypostasim, si est vera definitio Brentij & Smidelini, vel fateri debent, velint nolint, hypostaticam vnionem non consistere in attributorum communicatione.

DICENT fortasse, cum aliis attributis communicari etiam substantiam. At verba ipsorum aliud sonant: nam Brentius in libro de maiestate Christi hominis, vbi conatur ostendere, quid propriè sit vnio hypostatica, qua distinguitur Christus à puris hominibus, sic ait: *Itaq; discrimen Christi & Petri non est simpliciter sumendum ab in habitatione Filij Dei, sed à communicatione proprietatum eius; Filius enim Dei etsi sua essentia implet Petrum, sicut & hominem Christum, non tamen communicat Petro omnes suas proprietates, sed tantum nonnullas, & iustificat Petrum, conseruat in vita, dat Petro potestatem eiecendi demones, immò excitandi mortuos: Inter ea autem non facit eum omnipotentem, omniscientem, omnisapientem, omniustum, & omnipræsentem; Filium vero hominis ornat non aliquibus tantum, sed vniuersis suis donis. Et infra: Ostendi, inquit, eum factum esse omnium Dei proprietatum sine ulla exceptione capacem, & nisi eam habeat capacitatem, non esse discrimen inter Christum & alios homines, nec Verbum fieri potuisse carnem. Similia habet theses Smidelini, & liber Concordiæ; vbi non video*

mentionem fieri substantiæ, sed solum attributorum essentialium.

Præterea, quidquid sit de substantia, saltem volunt requiri ita necessariò ad rationem hypostaticæ vnionis communicationem omnium attributorum, ut ubi desit talis communicatio, non sit vnio hypostatica, & ubi adsit, sit. Nam BRENTIVS asserit, quòd si Petrus esset omnipotens & omnipræsens, esset etiam vnitus Deo hypostaticè. Hoc autemposito, concludunt necessariò rationes factæ, quòd nimirum sequeretur, totam Trinitatem esse incarnatam, & Patrem ac Filium vnã esse hypostasim.

Præterea sequuntur duo alia absurda, & contra fidem, quæ esse possunt V. & VI. argumentum. PRIMO, corpus Christi in triduo mortis non fuisse vnitum hypostaticè Verbo, nam corpus mortuum non est capax omnipotentia, omni-sapientia, omni iustitia. SECUNDO, Christum hominem non semper fuisse Deum. Nam Christus meruit sibi aliqua dona, ut gloriam corporis, & exaltationem nominis, immo & ascensionem in cœlum, & sessionem ad dexteram Patris. citatur enim Luc. vlt. *Oportuit Christum pati, & sic mori in gloriam suam.* Et Philippens. 2. *Factus obediens sibi se ad mortem, &c. Propter quod & Deus exaltauit illum.* Et Heb. 2. *Vidimus Iesum propter passionem gloria & honore coronatum.* At si omnium donorum communicatio requiritur ad vnionem hypostaticam constituendam, ergo Christus meruit sibi aliqua saltem ex parte vnionem hypostaticam esse fuisse antequam vniretur. neque enim mereri potest, qui non est. proinde non semper fuit vnitus hypostaticè, quæ est heresis Pelagiana.

SEPTIMO, si vnio hypostatica requireret communicationem omnium proprietatum, atque attributorum, esset omnino impossibilis talis vnio; nam multa sunt Deo propria, quæ implicant contradictionem communicationis, quale est esse increatum, & esse actum purum, esse infinitum ens, & similia. Quædam etiam sunt, quæ siue potuerint communicari, siue nõ, certum est non esse communicata humanitati Christi, ut carere principio temporis, creare cœlum, & terram, & Angelos, & reliqua quæ fuerunt ante illam humanitatem. Quædam etiam sunt, quæ licet collata

sint humanitati Christi, non tamen ante resurrectionem, ut esse impassibilem, esse immortalem, & tamen ante resurrectionem fuit unio hypostatica. Nec valet quidquam responsio eorum, qui dicunt, Christum tempore exinanitionis debuisse occultare suam maiestatem. Nam ista dona non occultavit, sed verè non habuit re ipsa, nisi dicant, Christi corpus semper fuisse immortale & impassibile, quæ est alia hæresis apud Euagrium lib. 4. hist. cap. 38. & 39.

OCTAVO, fatentur ipsi, hæc dona per accidens convenire humanitati Christi, ut patet ex thesi 22. Smidelini : at unio hypostatica non est accidentalis, sed substantialis, ut patet ex allegatis Conciliis, & maximè ex Concilio V. cap. 4. & 5. ubi hoc expressè habetur. ITEM, quia tunc Christus homo, esset Filius Dei per gratiam, non per naturam : quod sanè repugnat omnium Patrum sententiæ. ITEM, non posset homo verè nominari Deus, nec Deus homo. Nam ista unio accidentalis non est per inhærentiam donorum, ut ipsi dicunt, & rectè dicunt, quia loquuntur de donis increatis, quæ sunt ipsa essentia Dei; sed est per coniunctionem extrinsecam, qualis est inter agens principale & instrumentum, ut inter naum & nautam. Docent enim, unionem Dei & hominis in eo consistere, quòd Deus omnia per illum hominem operetur. At eiusmodi unio non satis est ad communicanda nomina & proprietates: nec enim nauta dici potest navis, neque navis nauta. Non igitur Christus homo, dici potest Deus, neque Christus Deus, dici potest homo. atque hoc idem de proprietatibus dicemus; ut enim nauta non potest appellari expertus sensus & rationis, quæ sunt proprietates navis; neque navis dici potest sensu & ratione prædita, quæ sunt proprietates nautæ: sic etiam Christus Deus dici non poterit crucifixus & mortuus, quæ propriè cõveniunt homini; nec Christus homo dici poterit omnipotens, & cœli terræq; creator, quæ propriè conveniunt Deo.

Denique, si unio hypostatica tantum esset ista communicatio accidentaria donorum, etiam nos essemus hypostaticè uniti cum Deo, licet minus arctè; nam quod ille plura dona habeat, nos pauciora, non mutat speciem.

Adde, quod nullum habent argumentum alicuius momenti. præcipuum est illud, quod BRENTIVS obiicit, & sæpissimè,

piſſimè, quod niſi ita ſit, non poterit inueniri diſtinctio inter vnionem Dei cum Chriſti humanitate, & vnionem eiusdem Dei cum ſancto Petro, & aliis hominibus, cum Deus omnes ſuſtentet, & omnibus ſit intimus per eſſentiam, præſentiam, & potentiam; & ſolùm hoc ſit diſcrimen, quod per ſolùm hominem Chriſtum omnia operetur.

At hoc facillimè ſoluitur: nam diſcrimen in hoc conſiſtit, quod Chriſti humanitas non habet propriam ſubſiſtentiam, ſed in Verbo exiſtit, qua ſimilitudine vult S. Athanaſius in ſymbolo, cum ait, ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo: ita Deus & homo vnus eſt Chriſtus; at ceteri homines habent ſubſiſtentiam propriam & diſtinctam re ipſa ab illa, quæ eſt in Verbo Dei. Vnde aliter ſuſtentat Deus Petrum, aliter Chriſti carnem. nam Petrum dicitur ſubſiſtere, quia conſeruat illum cum ſua eſſentia & ſubſiſtentia, vt cum quis baculum manu tenet: at CHRIS T I humanitatem Dei Verbum ſuſtentat, eo modo quo torum ſuſtentat partes intimè ſibi coniunctas & vnitas.

CAPVT IX.

Proponitur queſtio, an ex vnione hypſtica ſequatur cõmunicatio realis attributorum diuinorum, ac præcipuè Immenſitatis ſive Vbiquitatis.

SUPEREST iam tractare, poſtquam oſtendimus vnionem hypſticam non conſiſtere in cõmunicatione omnium attributorum diuinorum, an ſaltem ex illa vnione id ſequatur, vt attributa omnia, vel aliqua, ac nominatim omnipotentia ſit cõmunicata humanitati Chriſti.

Et quidem KEMNITIVS in libro de duabus naturis, cap. 4. 21. & 23. docet, non eſſe quidem de eſſentia vnionis hypſticae iſtam cõmunicationem, in quo à Brentio & Smidelino diſſentit, ſed tamen conſequi ad vnionem hypſticam talem cõmunicationem, & quidem realem ita vt natura humana verè ſit omnipotens & omnipreſens, &c.

Similia